

Anonimizált változat

Fordítás

C-65/20 - 1

C-65/20. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2020. február 7.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Oberster Gerichtshof (Ausztria)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2020. január 21.

Felperes:

VI

Alperes:

KRONE – Verlag Gesellschaft mbH & Co KG

A felülvizsgálati bíróságként eljáró Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) [omissis], a VI felperes [omissis] és a KRONE – Verlag Gesellschaft mbH & Co KG, Wien [omissis], [omissis] között 6338,84 euró [omissis] megfizetése iránt, valamint megállapítás tárgyában folyamatban lévő ügyben, a felperesnek a fellebbviteli bíróságként eljáró Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) 2019. április 18-i [omissis], a Bezirksgerichts für Handelssachen Wien (bécsi központi kerületi kereskedelmi bíróság, Ausztria) 2018. július 31-i ítéletét [omissis] helybenhagyó ítélete elleni felülvizsgálati kérelme nyomán

a következő végzést

hozta:

I. az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága elé: **[eredeti 2. o.]**

Úgy kell-e értelmezni a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv ezen irányelv 1. és 6. cikkével összhangban értelmezett 2. cikkét, hogy (hibás) terméknek kell tekinteni valamely napilap azon példányát, amely szakmailag helytelen olyan egészségügyi tippet tartalmaz, amelynek követése egészségkárosodást okoz?

II. [omissis] [az eljárás felfüggesztése]

INDOKOLÁS:

1. Tényállás

Az alperes médiatulajdonos, és (állítása szerint) a „Kronen-Zeitung” újság regionális kiadásának kiadója. A Mediengesetz (a médiatörvény) (BGBl. 314/1981., a BGBl. 49/2005 változatában) 1. §-a (1) bekezdése 8. pontjának b) alpontja szerint médiatulajdonosnak minősül többek között az a személy, aki valamely média tartalmi kialakításáért felel, és annak előállításáról és terjesztéséről gondoskodik, vagy arra megbízást ad.

Az alperes 2016. december 31-én az „Österreich (Ausztria)” részben a „Hing’schaut und g’sund g’lebt” (Figyelj oda és akkor egészséges maradsz) keretes rovatban jelentette meg a „Kräuterpfarrer Benedikt” (Benedek, a füves pap) „Schmerzfrei ausklingen lassen – Eine Auflage aus geriebenem Kren” (Így mulaszd el reszelt tormával a fájdalmat) című cikkét. A cikk szövege a következő volt:

„Reumafájdalmak enyhítése

A frissen reszelt torma segíthet a reuma során fellépő fájdalom csökkentésében. Az [eredeti 3. o.] érintett területeket előbb dörzsöljük be sűrű növényi olajjal vagy disznósírral, majd azokra helyezük és nyomjuk rá a reszelt tormát. Ezt a pakolást akár kettő-öt óráig is fennhagyhatjuk, mielőtt eltávolítanánk. A pakolásnak enyhítő hatása van.”

A tormapakolás cikkben jelzett időtartama helytelen: Kettő-öt óra helyett kettő-öt percnak kellene lennie. A cikket egy „Kräuterpfarrer” (füves pap) írta, aki rendtag, és a „Benedikt” (Benedek) nevet használja. A cikk írója egy már elhunyt „Kräuterpfarrer” (füves pap) munkatársa volt, és gyógynövényekkel kapcsolatosan már számtalan kommentárt és tanácsot fogalmazott meg az írott sajtó, valamint rádió- és televízió-műsorok számára. Ezidáig két könyvet írt a gyógynövényekről, és az alperes napilapjában egy naponta megjelenő, gyógynövényekről szóló rovatot vezet.

A felperes a „Kronen-Zeitung” újság előfizetője, és olvasta a 2016. december 31-i cikket. A felperes bízott az említett kezelési idő helyességében, és feltette az ott leírt tormapakolást a bal bokájára. A pakolást mintegy három óráig hagyta fenn, és

azt csak akkor vette le, amikor már erős fájdalmai voltak. A tornában lévő erős tornaolajok miatt mérgező kontaktreakció alakult ki.

2. Jogszabályok

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó **[eredeti 4. o.]** tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 210., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 257. o.) ezen irányelv 1. és 6. cikkével összhangban értelmezett 2. cikkének értelmezésére irányul.

A 85/374/EGK irányelvet Ausztriában a Produkthaftungsgesetz (a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény) (BGBl. 99/1988, legutóbb módosította: BGBl I 98/2001) ültette át. A Produkthaftungsgesetz (a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény) releváns rendelkezései a következők:

„1. § (1) Amennyiben a termék hibája halált, testi sérülést, egészségkárosodást, vagy a terméktől eltérő más dologban kárt okoz, az okozott kárért

1. a terméket előállító és forgalomba hozó vállalkozó felel,

[...]”

„3. §. A gyártó (1. § (1) bekezdésének 1. pontja) a végtermék, az alapanyag, a résztermék előállítója, valamint az, aki önmagát a termék gyártójaként adja meg nevének, védjegyének vagy egyéb megkülönböztető jelzésének a terméken történő feltüntetésével.”

„4. §. A termék minden ingó dolog, akkor is, ha az más ingó dolog részét alkotja vagy más ingatlan dologhoz kapcsolódik, ideértve az energiát is.”

„5. §. (1) A termék hibás, ha nem nyújtja az általában elvárható biztonságot, tekintettel az összes körülményre és különösen:

1. a termék kiszerezésére;
2. a termék észszerűen elvárható használatára;
3. a termék forgalomba hozatalának időpontjára. **[eredeti 5. o.]**

[...]”

3. A felek indítványai és nyilatkozatai

A felperes – amennyiben a felülvizsgálati eljárás tekintetében releváns – az alperestől kártérítés címén 4400 euró [omissis] megfizetését követeli, és annak megállapítását kéri, hogy a 2016. december 31-i eseményből eredő minden „jelenlegi és” jövőbeni káros következmény tekintetében az alperes tartozik felelősséggel. A felperes a „Kronen-Zeitung” újság előfizetője. A „Kräuterpfarrer Benedikt” cikkében foglalt utasítások az alperes elírása következtében túl hosszú kezelési időtartamot ajánlottak. A felperes bízott az alperes által a kezelés időtartamára vonatkozóan megadott információkban, és ennek megfelelően kezelte magát, ami súlyos sérülést okozott neki. Elsősorban nem vagyoni kártérítést (4400 euró) követel. Maradandó következmények és további szövődmények sem zárhatók ki, ami miatt érdeke fűződik a felelőség megállapításához.

Az alperes azt állította, hogy ő a „Kronen-Zeitung” újság médiatulajdonosa. A „Kräuterpfarrer Benedikt” nem tekinthető az alperes szervének vagy képviselőjének. A „Kräuterpfarrer Benedikt” egy szerzetesrend tagja, külső szakértő, a gyógynövényes gyógyítás terén elismert szaktekintély. Az alperes eddig mindig megbízhatott a szakértelmében, és nem tud hasonló „káresetekről”. A rovat az előnyszerzés bármiféle szándéka vagy reménye nélkül adott olvasóinak ingyenes tanácsot. A regionális kiadása egy bulvárlap, és nem lehet abból kiindulni, hogy az újságcikk valós dolgokat köteles leírni. Az alperes vitatta a sérülést és annak következményeit.

Az elsőfokú bíróság a felülvizsgálati eljárás vonatkozásában releváns részek tekintetében elutasította [eredeti 6. o.] a 4400 euró [omissis] megfizetésére és megállapításra irányuló keresetet. Az alperes a cikket a gyógynövényes gyógyítás terén elismert szaktekintéllyel készítette, aki e témában már több könyvet jelentetett meg, valamint különböző médiumokban számtalan kommentárt és tanácsot adott. Ha a helytelen kezelési időtartamot már a cikk írója adta volna meg, az alperesnek nem lett volna oka arra, hogy a kéziratot vagy a cikkeket ellenőrizze. Mivel a cikk szerzője gyógynövényes gyógyítás terén elismert szaktekintély, nem tekinthető az Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (polgári törvénykönyv) 1315. §-a alapján általában alkalmatlan személynek vagy olyan személynek, aki tudatában van tevékenysége veszélyességének. Amennyiben a cikket az eredeti szerző ugyan megfelelő módon bocsátotta a rendelkezésére, ezt követően az alperes azonban elírást vétett, vagy hibásan vette át a cikket, a kiadó csak a nyomtatványa tartalmi helyességének biztosítása esetében tartozik felelősséggel. A bíróság előtt ismert, hogy az alperes által kiadott nyomtatott termék esetében bulvárújságról van szó. A bulvárújságban az információkat inkább rövid cikkekben, szórakoztató stílusban, illetve egyszerű és könnyen érthető módon adják közre, nem pedig több oldalas tudományos értekezésekben. Az olvasók elvárása tehát más, mint a tudományos cikk, szakfolyóirat vagy szakkönyv esetében. Ilyen körülmények között nem lehet abból kiindulni, hogy a cikk tartalmi helytállósága biztosított. Nem állapítható meg tehát az alperes felelősége a cikkben tévesen megadott kezelési időtartam tekintetében.

A fellebbviteli bíróság nem adott helyt a felperes fellebbezésének. Jogi szempontból úgy ítélte meg, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban az alperes mint „gyártó” „termékfelelősségével” [eredeti 7. o.] kapcsolatban kizárólag vétkességi felelősségre hivatkozott, így „az alperes nem, és az elsőfokú bíróság is csak mellékesen ismerte fel, hogy az alperest a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény alapján gyártóként vétkesség nélkül is felelősségre kell vonni”. A felperes a fellebbezési eljárás során az alperes hibás termékekért való felelősségről szóló törvény alapján fennálló felelősségére hivatkozással megsértette az új jogalapok előterjesztésének tilalmát. Egyébiránt a felperes fellebbezésben kifejtett érveiben nem hivatkozik arra, hogy az elsőfokú bíróság jogilag téves értékelést adott volna.

A felperes e határozattal szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben azt kérte, hogy a Bíróság adjon helyt kérelmének; másodlagosan hatályon kívül helyezés iránti kérelmet terjeszt elő.

Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) úgy határoz, hogy felfüggeszti a felülvizsgálati eljárást, és az ügy megoldása szempontjából lényeges uniós jogi kérdést terjeszt a Bíróság elé.

4. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések indokolása

4.1. A fellebbviteli bíróság (és az alperes) megalapozottan hangsúlyozza, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során nem adott elő elegendő ténybeli állítást az alperesnek a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény alapján fennálló felelősségével kapcsolatban. Az elsőfokú eljárás során a felperes azt adta elő, hogy az alperes sajtótermékének előfizetője, és hogy az abban javasolt helytelen kezelés miatt súlyos sérüléseket szenvedett el. Az elsőfokú bíróság megállapításai alapján is megállapítható mind a termék (a „Kronen-Zeitung” újság regionális kiadása), a médiatulajdonos és a kiadó (az alperes), amely a cikket nyilvánosságra hozta, a terméket előállította és forgalomba hozta, mind pedig [eredeti 8. o.] a felperest ért kár (mérgező kontaktreakció). Ezáltal a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény szerinti objektív felelősség vizsgálatának valamennyi feltétele teljesül, még akkor is, ha az elsőfokú eljárás során a felperes kifejezetten az alperes vétkességen alapuló felelősségére hivatkozott. Mindenesetre a fellebbviteli bíróság álláspontjával ellentétben nem áll fenn az új jogalapok előterjesztése Zivilprozessordnung (polgári perrendtartás) 482. §-a szerinti tilalmának megsértése, ha a felperes a fellebbezési eljárásban elsődlegesen az alperesnek mint gyártónak a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény értelmében vett felelősségére hivatkozott.

4.2. A hibás termékekért való felelősségről szóló törvény, és különösen 4. §-ának értelmezésére az irányelvvel összeegyeztethető értelmezés követelménye az irányadó [omissis]. Vitatott, hogy a valamely cikket megjelentető napilap kiadója vagy médiatulajdonosa a 85/374/EGK irányelv (és a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény) értelmében felelős-e az újság hibás tartalmáért.

A 85/374/EGK irányelv 2. cikkének első mondata szerint ezen irányelv alkalmazásában a „termék” minden ingó dolog, akkor is, ha azok más ingó vagy ingatlan dolog részét alkotják. A hibás termékekért való felelősségről szóló törvény 4. §-a szerint termék minden ingó dolog, akkor is, ha az más ingó dolog részét alkotja vagy más ingatlan dologhoz kapcsolódik, ideértve az energiát is.

A (német nyelvű) szakirodalom egy része az adathordozókkal kapcsolatos felelősséget az anyagi megjelenése (például könyv mérgező borítója **[eredeti 9. o.]** vagy mérgező nyomdafesték) által okozott károkra korlátozza. Mások a hibás szellemi szolgáltatásért való termékfelelősséget is elismerik. Felelős személyként a kiadó, a szerző és a nyomda jöhet szóba **[omissis]**.

Az a megközelítés szól a (könyv)gyártó, médiatulajdonos vagy kiadó mű tartalmáért is fennálló felelőssége mellett, hogy a nyomtatott terméket nem (több-kevésbé esztétikusan összeállított) köteg papírként, hanem annak tartalma miatt vásárolják meg, és a fogyasztók termékkel szembeni elvárásai nem csupán arra vonatkoznak, hogy a nyomtatott termékből nem állnak ki olyan kapcsok, amelyek sérülést okozhatnak, hanem arra is, hogy a reklámozott tartalmat közvetíti. Különösen a kézikönyvek, útmutatók, túratérképek stb. csak azért hozhatók forgalomba, mert a végső vevők azok alapján megfelelő utasításokra kívánnak szert tenni. Ha egy ételrecept egy könyvben vagy egy újságban valamely hozzávaló egészségre káros adagját adja meg tévesen, nem lenne következetes, hogy a károsult ne részesüljön kártérítésben, miközben ugyanezen túlzott mennyiségnek az általa vásárolt késztermékbe való téves belekeverése vagy e késztermékkel együtt adott téves felhasználási utasítás miatt e késztermék gyártójával szemben felléphet. **[omissis] [eredeti 10. o.]**

A téves információért való felelősség ellen szóló érvek:

- a termékfelelősség által biztosított védelem célja, amely szerint a dolog veszélyességéért, nem pedig a tanácsért kell felelősséggel tartozni **[omissis]**,
- az a körülmény, hogy a szellemi szolgáltatások nem minősülnek a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény 4. §-a (a 85/374/EGK irányelv 2. cikke) értelmében vett termékeknek, mivel önmagukban véve nem materiális javak **[omissis]**,
- a termékfelelősségnek az információ fizikai formátumához való kapcsolása önkényes, és az információkat ki kell zárni a 85/374/EGK irányelv hatálya alól **[omissis]**, és
- a „határtalanság miatti aggodalom” a termék fogalmának olyan kiterjesztő értelmezése esetén, amely végső soron a szellemi tartalom valamennyi írásba foglalásával szemben objektív felelősséget állapítana meg **[omissis]**.

Mivel azon kérdésre, hogy valamely napilap tartalmát terméknek kell-e tekinteni, a 85/374/EGK irányelv 2. cikkének szövege alapján – amelynek értelmezése pedig a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény 4. §-a szempontjából

meghatározó – nem lehet világos és egyértelmű választ adni, e jogkérdés tisztázása érdekében az Európai Unió Bíróságához kell fordulni.

4.3. Ha az alperest, aki a napilap kiadója és médiatulajdonosa, a 85/374/EGK irányelv alapján gyártóként az újságja tartalmáért objektív [eredeti 11. o.] felelősség terheli, akkor a kérdést előterjesztő bírósági tanács véleménye szerint e felelősség alapvetően a tormapakolás időtartamára vonatkozó, az olvasója (felperes) testi sérülését előidéző helytelen javaslat miatt (kettő-öt óra a helyes kettő-öt perc helyett) állapítható meg. A „Kräuterpfarrer” (füves pap) „schmerzfrei ausklingen lassen” (így mulaszd el a fájdalmat) című, az újság szerkesztői részében található cikk elhelyezése és tartalma azt sugallja az olvasó, és ezáltal a felperes számára, hogy a javasolt alkalmazás révén a reszelt torma meghatározott időre történő felhelyezésével reumás fájdalmait veszély nélkül enyhítheti. Ha az alkalmazás egészségkárosodást okozott, a 85/374/EGK irányelv 6. cikkének (1) bekezdése alapján elvárt biztonság nem állt fenn. Amennyiben az alperes valamely hibás terméknek (az irányelv 2. cikke; a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény 4. §-a) az irányelv 1. cikke (a hibás termékekért való felelősségről szóló törvény 1. §-a (1) bekezdésének 1. pontja) értelmében vett gyártójának minősül, a felperes fizikai sérüléséért attól függetlenül felelős, hogy a helytelen kezelési időtartam már a „Kräuterpfarrer” (füves pap) kéziratában szerepelt-e, vagy csak az alperes felelősségi körébe eső átvezetési hibájának tudható be.

5. [omissis] [az eljárás felfüggesztése]

[omissis]

Bécs, 2020. január 21. [omissis]

[Megjegyzések]